

Gevolgen van afbouw derogatie

Johan Temmink

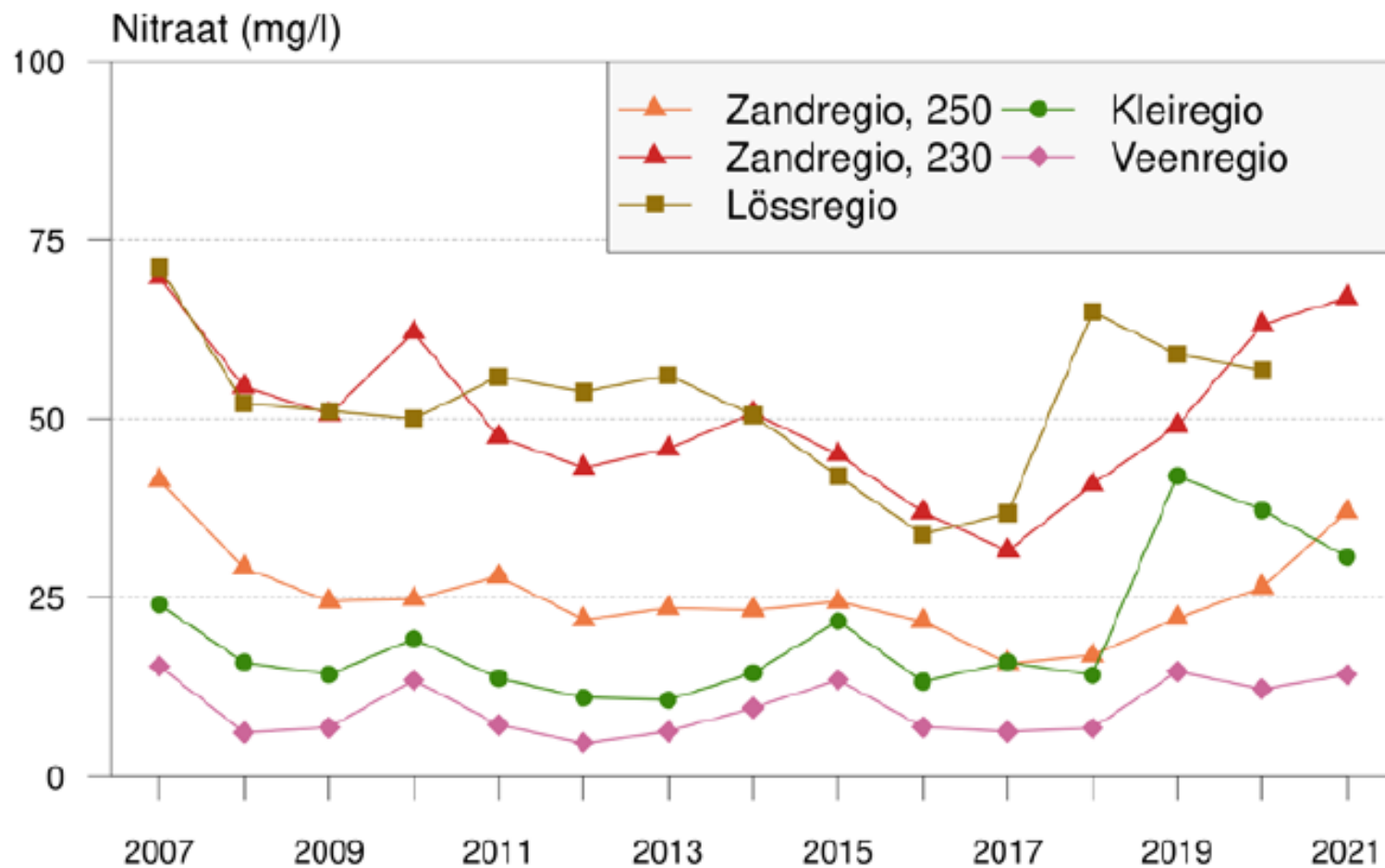
Wat zijn de gevolgen van de afbouw van de derogatie voor de:

- Melkveehouderijbedrijven ?
 - financieel
 - technisch
- De Nederlandse mestmarkt?

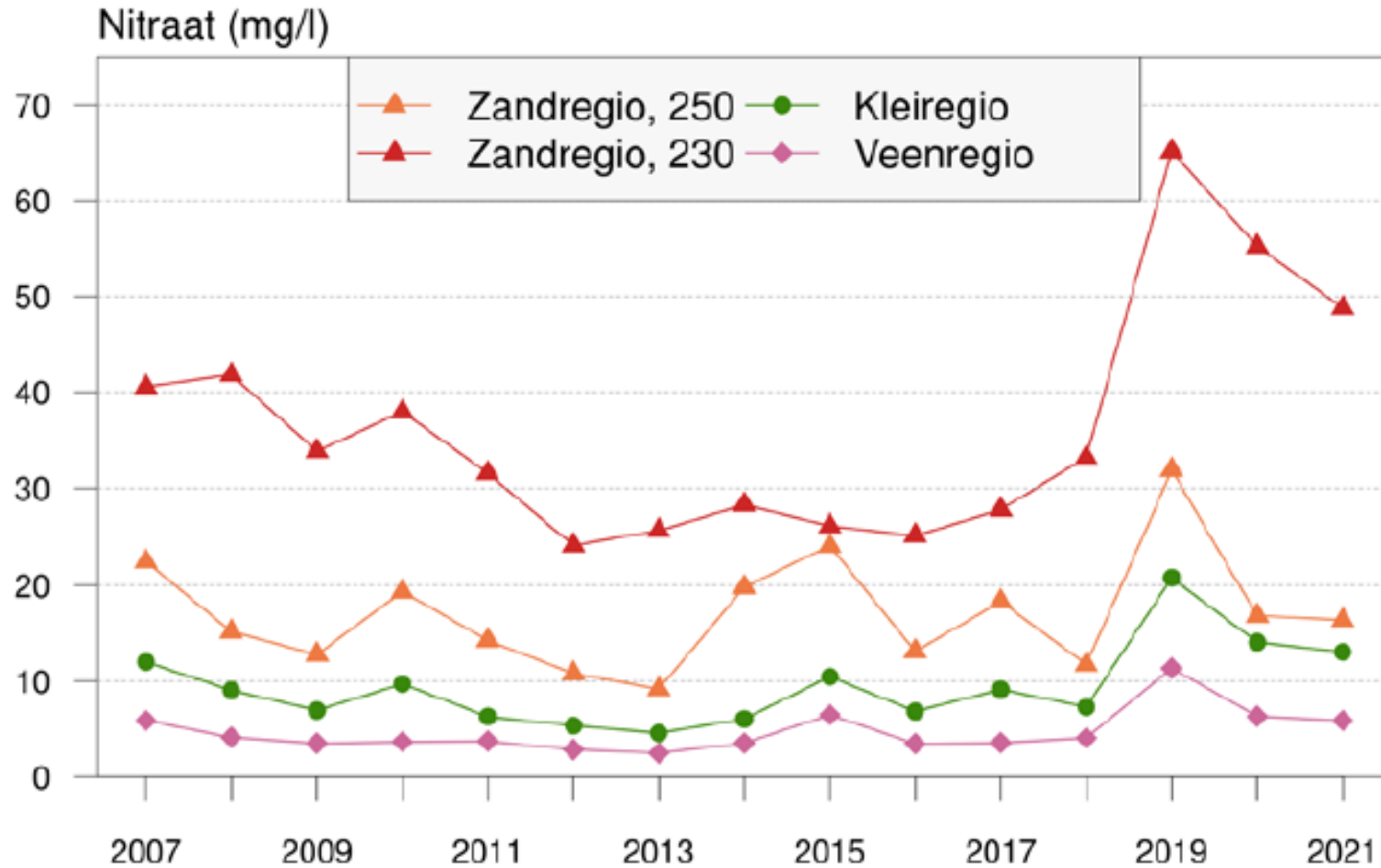
- 01 Vanaf 2026 geen derogatie meer!
- 02 Ontwikkeling grondwaterkwaliteit
- 03 Ontwikkeling oppervlaktewaterkwaliteit
- 04 Financiële impact derogatie
- 05 Wat is wel mogelijk?

Ontwikkeling grondwaterkwaliteit

Figuur 4.13 Gemiddelde nitraatconcentratie (mg/l) in water uitspoelend uit de wortelzone op bedrijven in het derogatiemetnet in de vier regio's in de periode 2007-2021.

Ontwikkeling oppervlaktewaterkwaliteit

Figuur 4.15 Gemiddelde nitraatconcentratie (mg/l) in slootwater op bedrijven in het derogatiemeetnet in de drie regio's in de periode 2007-2021.

Ontwikkelingen aantal aanmeldingen derogatie

Jaar	Aantal aanvragen	Totaal oppervlakte	Oppervlakte grasland	% Grasland
2006	25.415			
2015	19.812	834.529	738.448	89
2016	19.564	846.519	740.517	88
2017	19.137	839.610	738.913	88
2018	18.146	779.022	684.528	88
2019	18.118	812.350	717.611	88
2020	17.041	764.751	667.596	87
2021	16.869	753.338	662.925	88

Derogatie 2023-2026

Derogatie op perceelsniveau

	2022	2023	2024	2025	2026
Verontreinigde gebieden "230 zand"	230	220	210	190	170
Overige gebieden "250 zand, klei en veen"	250	240	230	200	170

Aanwijzen verontreinigde gebieden

- De nutriënten verontreinigde gebieden bestaan uit:
 - > De huidige '230-gebieden' (zuidelijk en centrale zand- en lössgronden)
 - > Stroomgebieden van regionale wateren (waterschaps-wateren) die slecht scoren op de waterkwaliteit

Worden voor 1 januari 2023 aangewezen

- > Gebieden waar >19% van de verontreiniging wordt veroorzaakt door de landbouw

Per 1 januari 2024 definitieve aanwijzing

- In 2025 moeten de gebruiksnormen over alle bedrijven (wel of geen derogatie) in deze gebieden 20% verlaagd zijn.

Uitsluiten van gebieden voor derogatie

- Percelen die uitgesloten gaan worden van derogatie:
 - > Vanaf 2023: percelen in Natura 2000 gebieden en in grondwater beschermingsgebieden
 - > Vanaf 2024: percelen rondom Natura 2000 gebieden (moet nog bepaald worden)

Deze gebieden komen in aanmerking voor de transitietegemoetkomingsregeling.

Indicatie Grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000 gebieden

Mijn percelen RVO zit een kaartlaag met GWBG maar of die 1 op 1 overgenomen wordt in de wetgeving is nog niet zeker.

Derogatie 2023-2026

Derogatie op perceelsniveau

	2022	2023	2024	2025	2026
Verontreinigde gebieden	230	220	210	190	170
Overige gebieden	250	240	230	200	170
Natura 2000 gebieden	230/250	170	170	170	170
Grondwater beschermingsgebieden	230/250	170	170	170	170
Natura 2000 zonegebieden	230/250	220/240	170	170	170

Financiële impact geen derogatie

- 40ha gras, 10ha mais
- Zand Weiden
- 1.000.000 kg melk
- €15 per m3 mestafvoer
- €3 per kg N kunstmest

Per ha	Geen derogatie		Zuidelijk en oostelijk zand		Noord, West & centraal zand	
	Gras	Mais	Gras	Mais	Gras	Mais
N-dierlijk	170	170	230	230	250	250
N-totaal aan te voeren	174	64	147	37	138	28
Verschil geen derogatie			15 M3	15 M3	20 M3	20 M3
			27kg N	27kg N	36kg N	36kg N
Extra kosten mestafvoer			€11.250		€15.000	
Extra kosten kunstmest			€4.050		€5.400	
Per 100 kg melk			€1,53		€2,04	

Financiële impact geen derogatie

- 40ha gras, 10ha mais
- Zand Maaien
- 1.000.000 kg melk
- €15 per m3 mestafvoer
- €3 per kg N kunstmest

Per ha	Geen derogatie		Zuidelijk en oostelijk zand		Noord, West & centraal zand	
	Gras	Mais	Gras	Mais	Gras	Mais
N-dierlijk	170	170	230	230	250	250
N-totaal aan te voeren	218	38	182	2	170	0
Verschil geen derogatie			15 M3	15 M3	20 M3	20 M3
			36kg N	36kg N	48kg N	48kg N
Extra kosten mestafvoer			€11.250		€15.000	
Extra kosten kunstmest			€5.400		€7.200	
Per 100 kg melk			€1,67		€2,22	

Financiële impact geen derogatie

- 40ha gras, 10ha mais
- Klei Weiden
- 1.000.000 kg melk
- €15 per m3 mestafvoer
- €3 per kg N kunstmest

Per ha	Geen derogatie		Klei Weiden	
	Gras	Mais	Gras	Mais
N-dierlijk	170	170	250	250
N-totaal aan te voeren	269	109	233	48
Verschil geen derogatie			20 M3	20 M3
			36kg N	61kg N
Extra kosten mestafvoer			€15.000	
Extra kosten kunstmest			€6.150	
Per 100 kg melk			€2,12	

Overige elementen bij afvoer meer dierlijke mest

- Organische stof
- Fosfaat
- Kali
- Overige (micro-) elementen

Overige elementen bij afvoer meer dierlijke mest

- Organische stof
- Fosfaat
 - > $20 \text{ m}^3 * 1,5 \text{ kg fosfaat} = 30 \text{ kg}$ (* € 2,40 / kg = € 72 per Ha)
- Kali
 - > $20 \text{ m}^3 * 5,4 \text{ kg kali} = 108 \text{ kg}$ (* € 1,50 / kg = € 162 per Ha)
- Overige (micro-) elementen

Verlaging mestproductieplafonds

	Miljoen Kg N	Miljoen Kg P2O5
Huidig plafond (referentie 2006)	504,4	172,9
Plafond 2023 (referentie 2020)	489,4	150,7
Plafond 2025	440	135
Productie 2021	471	148

In 2025 moet de productie van 2021 verlaagd zijn met:

- 6,6% N
- 8,8% P2O5

Bufferstroken

Bij KRW lichamen en overige sloten (nat 1 apr - 5 okt) mag de bufferstrook smaller zijn (terugval) indien de bufferstrook meer dan 4% van het perceel is.

Beweiden lijkt te mogen op een bufferstrook (onder voorbehoud), maar gebruiksnormen krijg je niet voor een bufferstrook. (Dit geldt niet bij voor de ecoregeling latergenoemd in het GLB.

	Breedte bufferstrook (m)	Terugval
Droge sloten (geen water 1 apr-15 okt)	1	n.v.t.
KRW-lichamen	5	3 of 1*
Ecologisch kwetsbare waterlopen	5	n.v.t.
Overig	3	1 of 0,5

- aanvullend: de sloot is minder dan 10 m breed

(Nieuwe) voorwaarden derogatie

Alle bekende voorwaarden plus...

- NIEUW: bedrijven die meedoen aan derogatie stellen uiterlijk 28 februari een bemestingsplan op.
- NIEUW: bedrijven die meedoen aan derogatie dienen hun mestboekhouding uiterlijk 31 maart in bij de bevoegde autoriteit.
- NIEUW: bedrijven die meedoen aan derogatie krijgen een cursus reduceren ammoniakemissies. De eerste cursus in het jaar 2023.
- NIEUW: op alle grondsoorten moet na het scheuren van grasland een stikstofbehoefstig gewas geteeld worden
- NIEUW: derogatiebedrijven op klei- en veengrond die in nutriënten verontreinigde gebieden liggen zullen ook een verplichte teelt van een vanggewas na mais krijgen + restricties voor het vernietigen van de graszode (korting N-totaalnorm en bepaalde scheurperiode).
- NIEUW: Om de vier jaar een nieuw bodemonderzoek verplicht. Per vijf hectare is één analyse vereist.
- NIEUW: Het land wordt niet in het najaar, vóór de grasteelt met dierlijke mest bemest.

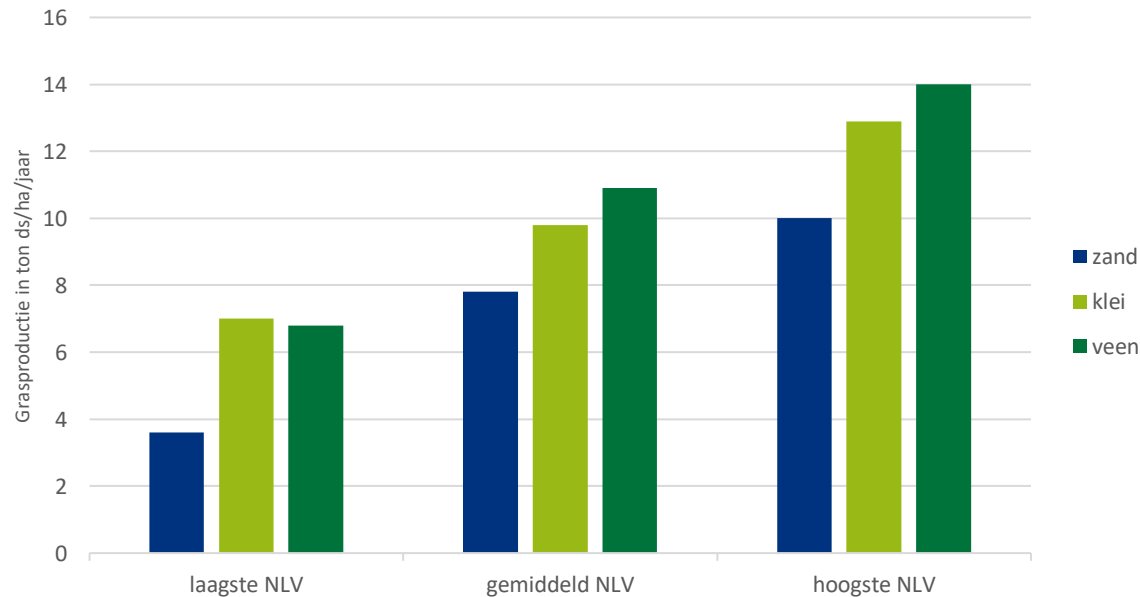

Handhaving en transitievergoeding

- Versterkte handhaving strategie mest wordt vervolgd
 - > Meer regio's toevoegen aan verhoogde risico gebieden
 - > Bepaalde percentages moeten fysiek gecontroleerd worden
 - > **1 januari 2023 gaat het rVDM van start**
 - > Ieder bedrijf (wel of geen derogatie) moet een bemestingsplan opstellen voor het groeiseizoen
 - > Per 2025 moet ieder bedrijf gebruikmaken van het elektronisch bemestingsregister
- Er komt, onder voorwaarden, een transitietegemoetkomingsregeling beschikbaar → moet nog uitgewerkt worden

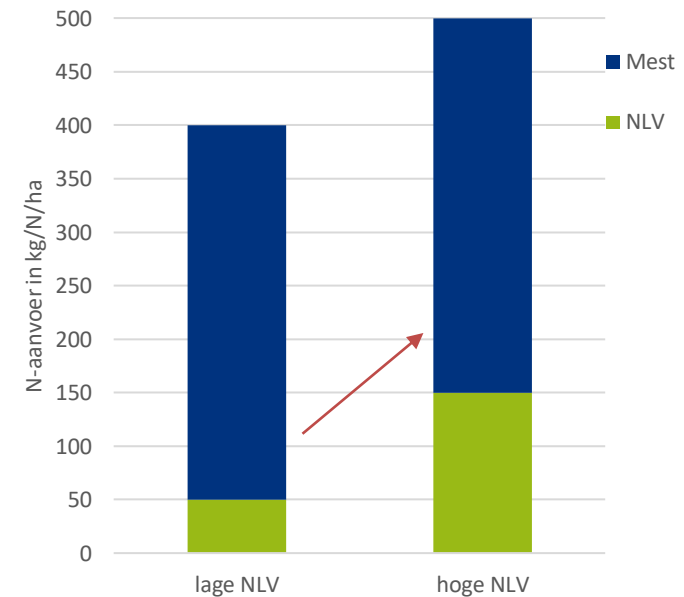

Verhogen NLV

NLV kg N/ha	Zand	Klei	Veen
Laagste	78	113	171
Gemiddeld	169	185	264
Hoogste	263	250	377

NLV in laag 0-10cm

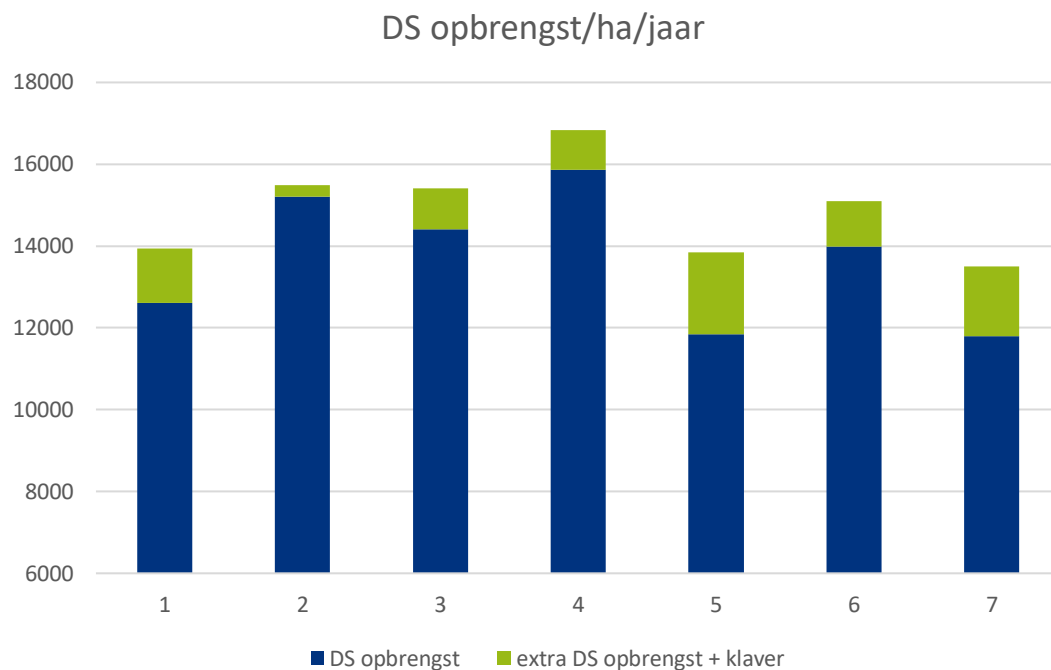
Vuistregel:

Zand: 1% OS = 25-30 kg NLV

Klei: 1% OS = 10-15 kg NLV

De winst van grasklaver

300 kg N/ha/jaar 150 kg N/ha/jaar

Grafiek: Extra DS opbrengst Grasklaver

1. Engels raaigras + klaver
2. Rietzwenkgras + klaver
3. Rietzwenkgras + klaver
4. Festulolium rz + klaver
5. Festulolium rg + klaver
6. Gemiddelde + klaver
7. Gemiddelde 2 jaar op klei + klaver

Gemiddeld

Opbrengst gras (300kgN)	13.990 kg.ds
Opbrengst grasklaver (150kgN)	15.100 kg.ds

Winstpakken door:

1. Besparing op aankoop stikstofmeststof
2. Bespaar N inzetten op hoog productief grasland
3. Vergoeding dankzij eco-activiteit
4. Meer opbrengst in tijden van droogte dankzij diepe beworteling.

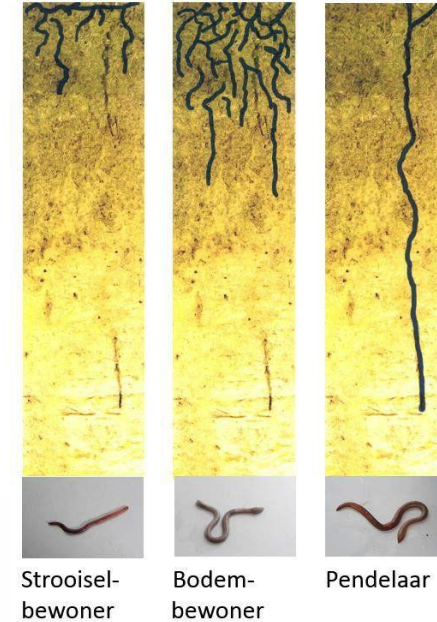

Kruidenrijk, rijkdom voor de bodem

Synergie in de bodem:

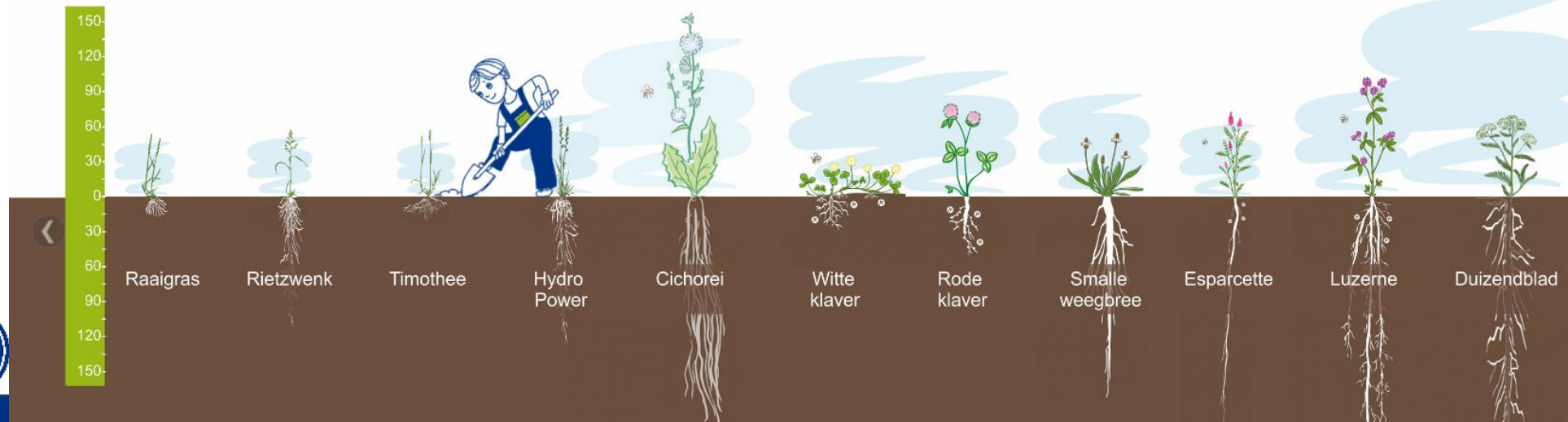
1. Graskruiden zorgt voor diversiteit aan wortelstructuren, ze versterken elkaar.
2. Diepere beworteling verbetert bodemstructuur, wenselijk voor bodemleven zoals wormen.
3. Diepere beworteling betekent droogteresistenter toegang tot vocht en nutriënten uit diepere bodemlagen, vrijgemaakt door bodemleven.
4. Meer mineralisatie door bodemleven, betekent meer nalevering, goed voor het gewas.

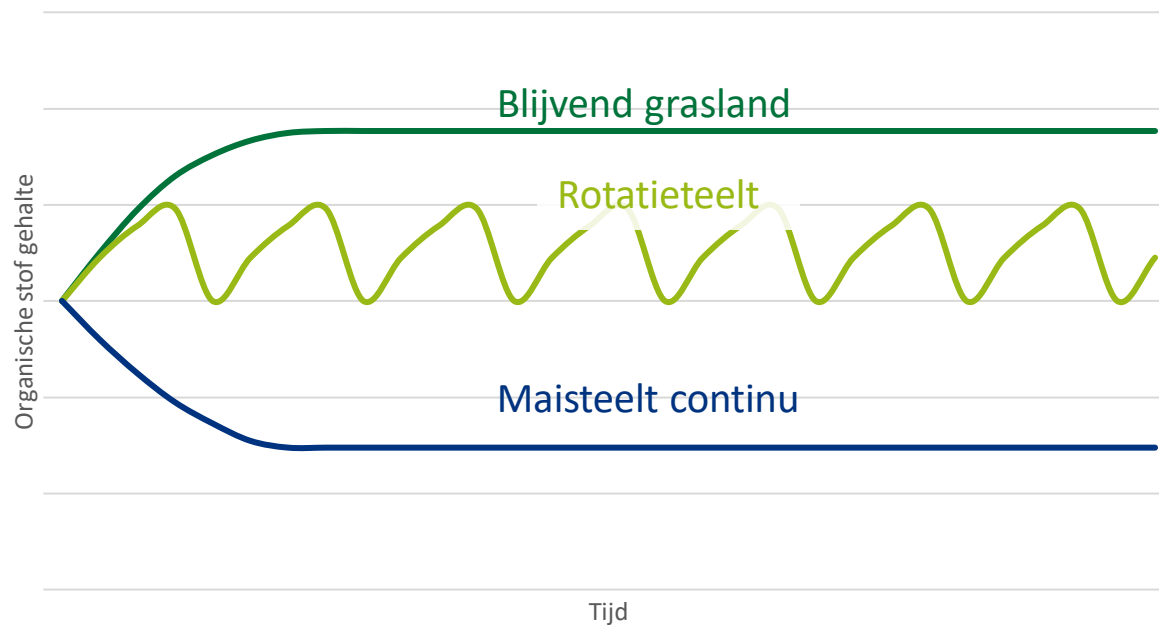
Strooiselbewoner

Bodembewoner

Pendelaar

Rotatie teelt en organische stof

	Blijvend grasland	Maïs continueelt
OS in laag 0-25cm	140.000	140.000
Afbraak OS 2%	- 2.800	- 2.800
Aanvoer gewasresten (EOS)	+ 3.975	+ 1.095
Aanvoer drijfmest (EOS)	+ 1.350	+ 1.050
Netto effect	+ 2.525	- 655

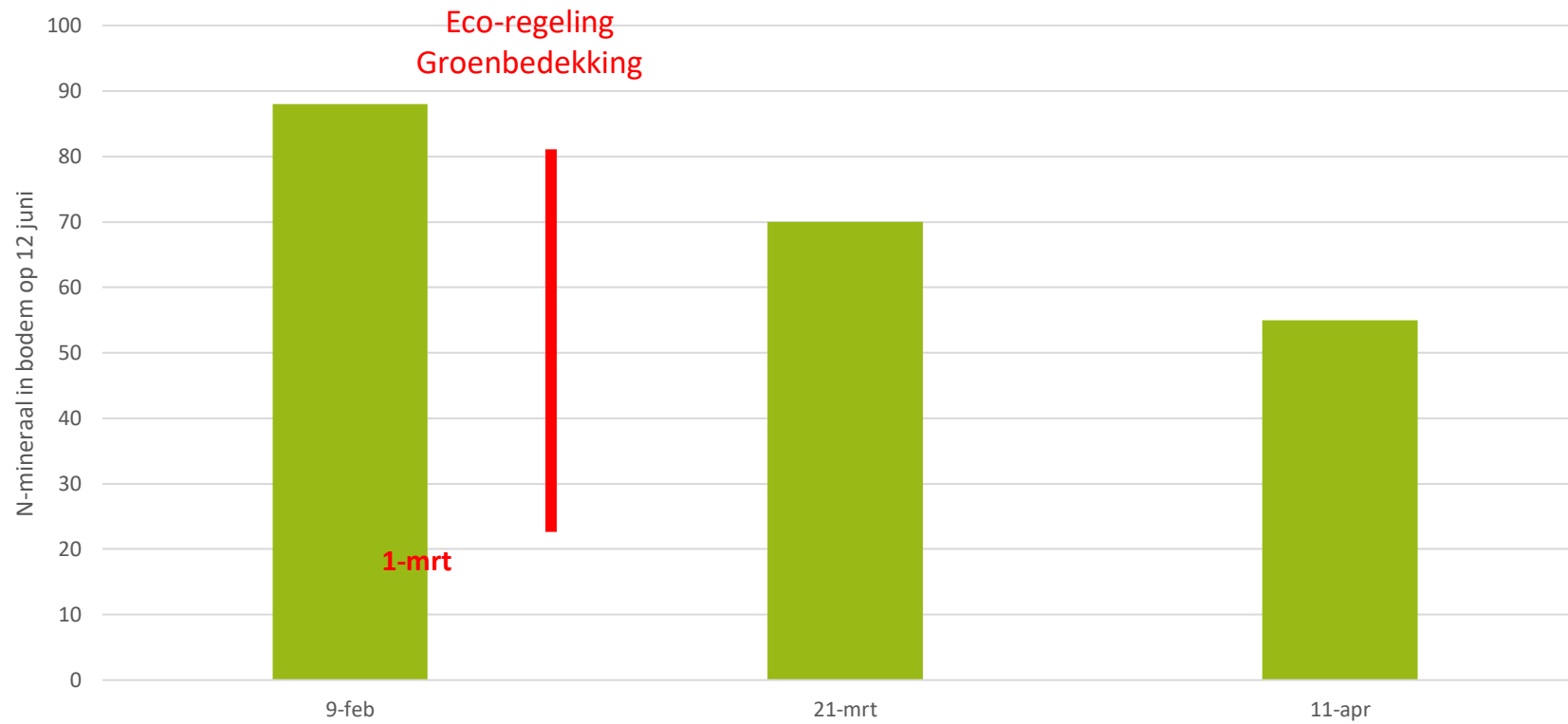
N-bemesting mais op scheurgrond

Scheurgrond levert zoveel stikstof (N) dat er geen drijfmest bemesting nodig is bij een mais teelt. Een extra bemesting werkt nitraat uitspoeling in de hand en leidt tot onnodige verliezen van N uit dierlijk mest die wellicht op een ander perceel beter benut kan worden. Mede daarom wordt er een korting toegepast op de N gebruiksnorm van 65 kg N per ha.

	15 ton DS/ha	18 ton DS /ha	20 ton DS /ha
N-Onttrekking	- 168 kg N	- 202 kg N	- 224 kg N
Nalevering zode	+ 100 kg N	+ 100 kg N	+ 100 kg N
Nalevering bodem (NLV)	+ 75 kg N	+ 75 kg N	+ 75 kg N
Rijenbemesting	+ 38 kg N	+ 38 kg N	+ 38 kg N
Netto	+ 45 kg N	+ 11 kg N	- 11 kg N

Vanggewas onderwerpen

Bron: WUR

Kali-bemesting mais op scheurgrond

	15 ton DS/ha	18 ton DS /ha	20 ton DS /ha
K ₂ O-Onttrekking	- 207 kg N	- 248 kg N	- 276 kg N
K ₂ O Nalevering zode	+ 95 kg N	+ 95 kg N	+ 95 kg N
Netto	- 112 kg K₂O	- 153 kg K₂O	- 181 kg K₂O
Advies Kali 60/ kg/ha	+ 187 kg kali60	+ 255 kg kali60	+ 302 kg kali60

Renure meststoffen (kunstmestvervangers)

- Producten die vergelijkbare werking hebben qua benutting van stikstof als kunstmest (geen hoger risico op nitraatuitspoeling)
- Criteria opgesteld op gebied van:
 - > Samenstelling van de meststoffen
 - > Productie (“strippen van mest”)
 - > Aanwending (ammoniakverliezen)
- Samenstelling:
 - > Stikstof is voor minimal 90 % mineraal of
 - > Verhouding totaal koolstof en total stikstof is lager dan 3

**FOR THE FUTURE
OF FARMING**